

Voorzitter,

Op 4 december 1925 werd er in het Poolse dorpje Ponykowsyia een meisje geboren. Het dorpje vlakbij Lwow, wat nu Lviv heet en nu Oekraïens is, werd in 1939 door de Duitsers bezet. Het meisje, inmiddels 14 jaar oud ging een moeilijke periode in. Op haar 16^e werd ze op transport gezet naar Duitsland om op het land te werken. Ze moest samen met haar leeftijdgenootjes uit andere Oost-Europese landen zorgen voor de voedselvoorziening in hele barre omstandigheden. Het kastje waar in de avond het eten voor de dag inzat was vaak door de Russische dames al opengebroken en opgegeten. Het was letterlijk standje overleven.

Het land ondergaat nu weer een enorme beproeving en wordt nu aangevallen het Russische regime. De instabiliteit in de wereld neemt steeds meer toe. Die instabiliteit heeft zijn weerslag op de Gelderse samenleving. Mensen zijn onzeker over de toekomst, angstig over de toenemende polarisatie en het duiken van mensen in extremen. Wie het hardste schreeuwt heeft gelijk? Nee, natuurlijk niet.

Veiligheid

De provincie werkt op verschillende manieren aan de veiligheid van de Gelderlanders. Dit doet zij samen met de veiligheidsregio's, omgevingsdiensten en de gemeenten. De VVD is blij dat de provincie blijft inzetten om bedrijventerreinen weerbaarder te maken van ondermijnende criminaliteit. Daarnaast onderstreept de VVD het belang om kwetsbare kinderen en jongeren op scholen te beschermen van de georganiseerde criminaliteit.

Kwetsbare jongeren die verleid worden met dure spullen zoals iPhones en iPads om criminele handelingen uit te voeren moet worden gestopt. De VVD heeft grote zorgen over de digitale veiligheid. Het is belangrijk dat Apeldoorn als “stad van de veiligheid” het Centrum voor Veiligheid en Digitalisering huisvest. We roepen het College op om meer gebruik te maken van de kennis en ervaring uit Apeldoorn om de provincie veiliger te maken. Graag zou de VVD zien dat op de website van de provincie Gelderland het thema Veiligheid als één onderwerp op de site komt. Het is nu voor de Gelderlander onoverzichtelijk wat de taken van de provincie zijn en waar zij zich in het kader van veiligheid / weerbaarheid zich mee bezig houdt. Kan de gedeputeerde dit toezeggen? En kan de gedeputeerde ons een update toekomen van het onderzoek naar de leegstand van agrarisch vastgoed? Wanneer is deze gereed?

Voorzitter,

De jonge vrouw had geluk. Ze mocht bij een gastgezin gaan werken vlakbij Hannover. Daar kreeg ze te eten en had ze af en toe schone kleding. De spanningen van de oorlog en het missen van haar familie bleef. Inmiddels had ze een leuke jongeman uit Culemborg ontmoet. Hij was naar Duitsland getransporteerd om te werken in de Duitse fabrieken. Die fabrieken werden in het laatste deel van de oorlog gebombardeerd door de geallieerden. Het was dan letterlijk rennen voor je leven.

Ze vonden elkaar zo leuk dat ze na de Tweede Wereldoorlog door een Canadese militair werden getrouwd zodat ze samen naar Nederland konden. Eenmaal in Culemborg aangekomen hadden ze helemaal niets. Enkel de kleren die ze aanhadden en elkaar. Door te gaan werken bouwden ze samen wat op.

Economie

In die periode was Gelderland erop gericht om het land weer op te bouwen. Nu zitten we midden in een transformatie waar heel hard aan gewerkt wordt door bedrijven, kennisinstellingen en overheid. We zijn bezig om onze economie te verduurzamen, te verschonen en toekomstgericht te maken. Dat heeft tijd nodig. Hoewel andere partijen het niet snel genoeg vinden te gaan moeten deze koers blijven volhouden, anders haken bedrijven en onze inwoners af. De overheid moet voor het bedrijfsleven een betrouwbare partner zijn. Samen moeten ze realistische doelen stellen. We hebben de bedrijven keihard nodig om onze doelstellingen te halen en om onze welvaart te behouden en om onze rekeningen te betalen.

De VVD is bezig met een onderzoek naar een MKB-loket voor bedrijven. Collega Peter Hendriks zet zich hiervoor in. Het loket heeft als doel om één aanspreekpunt voor Gelderland te hebben waar bedrijven uit het Midden en kleinbedrijf zich een weg weten te vinden met specialistische hulp in de wirwar van subsidies, regels en netwerken.

Daarnaast wil de VVD de economische pijlers van de provincie zoals geformuleerd in het coalitieakkoord laten aansluiten op de KIA. Kennis en innovatie agenda van de landelijke overheid. Kan het college door middel van een Statenbrief aangeven hoe zij denkt aan te sluiten op het KIA? Hoe we in Gelderland komen tot een missie gedreven innovatieve economie?

Subsidies

Mijn collega Karin Kalthoff zegt altijd; 'subsidiekranen horen niet te lekken'. Het is belangrijk dat bij de verlening van subsidies goed gekeken wordt naar de prestatiecriteria en hetgeen in de subsidieverordening van de provincie is opgenomen. Mijn collega vroeg het al in de oordeelvormende vergadering, maar die toezegging is niet goed vastgelegd, dus nogmaals kan het college van Gedeputeerde Staten toezeggen dat er goed wordt getoetst aan de prestatiecriteria zoals vastgelegd aan de subsidieverordening wanneer een subsidie wordt toegekend of uitgekeerd? Graag uw reactie.

Wonen

In een nestkastje kan je niet wonen! De zorg van veel Gelderlanders is nu het grote tekort aan woningen. De provincie heeft de ambitie om 100.000 woningen te bouwen. Maar, zoals terecht mijn collega Inge klein Gunnewiek zegt, een overheid bouwt geen woningen. Dat doen bedrijven/ondernemers. De overheid moet zorgen voor een soepele verlening van de vergunningen. De VVD roept overheden op om samen met ondernemers aan tafel te gaan zitten om de bouw vlot te trekken. Kan de gedeputeerde toezeggen dat zij een bijeenkomst plant met de huizenbouwers om te zien wat specifiek nodig is om de woningbouw in Gelderland te versnellen? Vragen over de verlening van vergunningen hebben we twee weken gesteld. Graag zien we de antwoorden op deze vragen binnenkort tegemoet.

Energie

De VVD is een voorstander van het gebruik van kernenergie als onderdeel van een brede energiemix. De VVD heeft twee concrete vragen aan GS:

- welke Gelderse bedrijven en instellingen kunnen hierbij een rol vervullen en
- kan GS bij het rijk erop aandringen dat vaart wordt gemaakt met het realiseren van het gebruik van kernenergie met reguliere en kleine, SMR-centrales?

Stilzitten is geen optie op dit punt. Daarnaast wil de VVD het college oproepen om werk te maken van een aansluiting op de backbones die op Gelders grondgebied zullen worden aangelegd. Onze Koos de Looff is hier ook al druk mee in Den-Haag. Hierdoor kunnen bedrijven in Gelderland gebruik gaan maken van bijvoorbeeld waterstof toepassing. Het vollopen van het net is volgens de VVD de grote uitdaging van nu. Het elektriciteitsnet is op veel plekken al overbelast. Dit noemen we netcongestie.

De VVD vindt het daarom verstandig om de problemen niet groter te maken. Deze moeten stap voor stap worden aangepakt. Een nieuw wind- of zonnepark die niet aangesloten kan worden op het net moet niet worden aangelegd. Wij zien dat netbeheerders ook haar verantwoordelijkheid nemen. Liander investeert de komende drie jaar maar liefst 1,2 miljard euro in het Gelderse stoomnet. Dit verdient onze steun.

Mobiliteit

De VVD heeft zorgen over gemeenten die de auto's definitief willen weren uit de steden. Immers is een stad erbij gebaat om gastvrij te zijn voor haar bezoekers. Het activistische denken om auto's te weren zodat het OV meer gebruikt wordt is niet realistisch. De steeds schonere auto zal altijd nodig zijn.

Voor mindervaliden, bedrijfsmatige activiteiten of gewoon voor een bezoek aan de stad. De VVD overweegt haar steun voor mobiliteitsprojecten in te trekken wanneer steden haar verantwoordelijkheid niet willen nemen om te zorgen voor een fatsoenlijk wegennet. Immers betalen de mensen wegenbelasting voor een fatsoenlijk en veilig wegennet. We mogen automobilisten niet in de kou laten staan. Zij betalen hier immers flink voor. Veel inkomsten van de overheid komt van de automobilist.

Het OV kan ook op steun rekenen bij de VVD. Ze is wel toe aan hervorming. Vaste lijndiensten waarbij bussen zonder passagiers rondrijden is geldverspilling en zonde voor het milieu en andere weggebruikers. Daarom moet het OV veel flexibeler en toe naar vraag gestuurd aanbod. Hierin zijn al voorzichtige stappen ingenomen. De hoge kosten van het OV zijn niet meer op te brengen. De VVD wil niet minder OV maar beter, vraag gestuurd OV welke minder kost.

Verkeersveiligheid

De VVD is blij met de investeringen die gedaan worden om de verkeersveiligheid in Gelderland te gaan verbeteren. Gelderland moet snel dalen op de lijstjes met verkeersslachtoffers. Verkeersveiligheid is de afgelopen jaren een speerpunt van onze fractie geworden. Mijn collega Jeanne de Graaf gaat hier mee door. Graag willen we aan het college vragen of zij met een plan kan komen om de top 5 gevaarlijkste verkeerssituaties met snelle maatregelen kan verbeteren. Kunt u hiervoor met een Statenbrief komen?

Stikstof

Gelderland heeft met de Gelderse Maatregelen Stikstof laten zien dat in Nederland volop kunnen lopen in dit complexe dossier. Met innovatie, vrijwillige opkoop en natuurherstel willen we de economie, de woningbouw en de mobiliteit “van het slot” halen. Dat kan alleen door regie te voeren, kansen te zien, inspelen op Haagse voorstellen, oog hebben voor jurisprudentie en draagvlak bij alle betrokkenen te creëren.

Onze collega René Westra heeft vaker benadrukt dat een zelfbewuste houding noodzakelijk is om Gelderland en de Gelderse burgers en bedrijven perspectief te kunnen geven. Gelukkig kunnen we bouwen op top-kennisinstellingen, innovatieve bedrijvigheid en betrokkenheid van de sectoren. De komende periode zullen we als PS en GS nog meer volgens het NPLG integraal en oplossingsgericht moeten werken aan stikstof, klimaat en water.

De gebiedsgerichte aanpak biedt volgens de VVD de mogelijkheid om stad en platteland meer aan elkaar te verbinden, oog te hebben voor leefbaarheid en de vitaliteit van de Gelderse regio's. We horen graag meer over de concrete aanpak.

Ik heb nog twee vragen aan het College:

- wanneer kunnen we de innovatieagenda conform motie 23M30 (Regie op innovatie) tegemoet zien?
- kunnen we een Statenbrief m.b.t. de aanpak van de Gelderse PAS-melders ontvangen?

Voorzitter,

U raadde het misschien al maar die mevrouw waarover ik sprak is mijn oma. Mijn Oma leerde ons om zuinig te zijn en goed je best te doen in wat je deed. Haar achterkleinkinderen kregen bij de geboorte, hoe toepasselijk een spaarpot. Met die zuinigheid zijn we opgegroeid en kijk ik ook met die bril naar de Gelderse financiën.

Financiën

De financiën staan er goed voor. Door verstandig beleid en geen extra grote uitgaven uit het stamkapitaal en een oplopende rente zien we voor de langere termijn een positief saldo. De komende periode investeren we maar liefst 400 miljoen euro in de Gelderse samenleving. Om de koopkracht van alle Gelderlanders te verbeteren willen wij de lasten verlagen. Immers door minder belastingen houden mensen meer over in hun portemonnee. Zo simpel is het nu eenmaal.. Voor Gemeenten worden komen er wel moeilijkere financiële jaren aan. Met name in de begrotingsjaren 2026 en 2027 zien zij met argusogen tegemoet. Sommige provincies staan een negatieve begroting toe. Hoe kijkt de provincie Gelderland hiertegen aan? Dit kan volgens de VVD immers niet de bedoeling zijn.

De oorlog zat diep bij haar. Op hoogbejaarde leeftijd teelde zij haar eigen bonen, sla en bieten in haar tuin. Want de oorlog is nooit ver weg en dan hebben we tenminste wat te eten. In haar schuur stond een vrieskist met een slot erop. Dat was belangrijker dan alle andere spullen in haar schuur. Standje overleven bleef tot ze zelf niet meer kon. Op 95 jarige leeftijd is zij in oktober 2021 overleden. Levens kunnen inspireren.

Het verhaal van mijn oma heeft mij in ieder geval geïnspireerd om hard te werken, zuinig te zijn, te genieten van het leven en om mensen vrij te laten.

Vrijheid is één van onze grootste goederen die we altijd dienen te beschermen. Daarom vinden we het programma herdenken en vieren ook zo belangrijk. We moeten leren van het verleden om de toekomst met vertrouwen tegemoet te kunnen treden.

Dank u wel.